

УДК 338-049.5(477)

JEL K39, P23

DOI 10.32782/2786-765X/2024-7-6

Войцехівська С.І.

доктор філософії,

асистент кафедри фінансів,

Національний університет біоресурсів і природокристування України

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6704-409X>

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

В ході написання статті було проведено дослідження ролі правових інструментів у процесі забезпеченні вітчизняної економічної безпеки, проведено аналіз основних аспектів правового регулювання та окреслено теоретичні засади функціонування механізму забезпечення економічної безпеки як структурного елемента національної безпеки країни, внутрішня її структура, що зображена через сукупність інструментів, методів, видів та важелів. Проведено систематизацію основоположних нормативно-правових актів щодо забезпечення економічної безпеки, як підґрунтя для майбутнього сталого та перспективного розвитку країни та підприємств. Встановлено, що потрібно посилювати як правове так і адміністративне регулювання економічної безпеки з боку державних органів, шляхом формування та прийняття необхідних законодавчих актів та аргументовано заходи з удосконалення нормативно-правового забезпечення окресленої сфери.

Ключові слова: економічна безпека, механізм забезпечення економічної безпеки, організаційно-правові засади економічної безпеки, система економічної безпеки, апарат економічної безпеки.

Постановка проблеми. Сьогоденній стан національної економічної безпеки посідає ключове місце в процесі забезпечення економічного суверенітету та національної безпеки в цілому, підтримання сталого та стійкого розвитку суспільства. Україна, як держава з перехідною економікою, що знаходиться на шляху до інтеграції в Європейський Союз, постійно знаходиться під впливом як екзогенних так і ендегенних викликів та загроз, котрі мають деструктивний та негативний вплив на стан її економічної сфери та забезпеченні вітчизняної економічної безпеки зокрема.

З метою проведення ґрунтовнішого та більш ширшого дослідження питання гарантування економічної безпеки виникає необхідність в подальшому вивченні організаційно-правових засад цієї сфери, що на даний момент є ще не в повній мірі вирішеним, про що говорять аналіз статистичних даних різних міжнародних організацій, світових рейтингів, в яких наша країна посідає останні місця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнє десятиліття дослідженню питання забезпечення нормативно-правовими та законодавчими актами механізму забезпечення економічної безпеки України приділяли увагу вчені по всьому світу, серед яких можна виокремити: Пилипишин П., Ганущин С., Бек У., Михаліцька Н., Верескля М., Пушак Я.Я., Трушкіна Н.В., Терехов В.Ю. [1–3]. Також вивченням окремих аспектів даної сфери займаються не лише вчені та науковці,

а й різні організації, наприклад Національний інститут стратегічних досліджень.

На наше переконання доцільно також звернути увагу, що зміст окреслених наукових публікацій із виокремленої проблематики дає можливість стверджувати, що рівень вивчення та напрацювань в даній сфері є недостатнім, а в контексті повномасштабного вторгнення, існує значна необхідність в здійсненні наукової розвідки даної тематики з метою розширення наявних наукових надбань.

Метою даного дослідження є розширення та поглиблення наукових знань та напрацювань ґрунтуючись на досягненнях українських фахівців юриспруденції, проведеному аналізу вітчизняного законодавства та нормотворчої практики з метою формування ефективної системи організаційно-правових засад вітчизняної економічної безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах повномасштабної війни росії проти України питання забезпечення національної безпеки вимагають значної суспільної уваги та мають першочергове значення. Гарантування національної безпеки є підґрунтям для самоідентичності та самозбереження загалом та збереження українського народу зокрема.

З огляду на те, що життя країни та суспільства відбувається в різних часових сферах та просторі, національна безпека є багатоплановим поняттям, якому притаманні економічні, політичні, соціальні та воєнні особливості.

Безсумнівно однією з ключових структурних елементів національної безпеки є економічна безпека, котра є не тільки основою для зростання національної економіки країни, а й підґрунтям для суспільного розвитку. В умовах повномасштабного вторгнення, воєнно-політична роль України набула нового значення у створенні загальноєвропейської безпекової системи.

Здійснивши аналіз наявних визначень поняття «економічна безпека» різними діячами науки нами було згруповано їх в декілька груп (рис. 1).

Перш за все варто зазначити, що термін економічна безпека закріплено у ч. 1 ст. 17 Конституції України та визначено як «захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього українського народу» та у Господарському кодексі України, проте зміст та структура терміну, як системи в цих нормативно-правових документах не конкретизується [6].

У відповідності до наказу Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 № 1277 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» під терміном «економічна безпека» необхідно розуміти «стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечувати високу конкурентоспроможність у світовому економічному середовищі і характеризує здатність національної економіки до сталого та збалансованого зростання» [7].

Згідно до Концепції економічної безпеки України економічна безпека окреслюється «як спроможність національної економіки отримувати свій вільний, незалежний

розвиток і утримувати стабільність громадянського суспільства та його інститутів, а також достатній оборонний потенціал країни за всіляких несприятливих умов і варіантів розвитку подій, здатність України до захисту національних, економічних інтересів від зовнішніх і внутрішніх загроз». [8].

Також норми з питань економічної безпеки закріплені в таких Законах України: Закони України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 06.12.2019 № 361-IX; Закон України «Про державну службу» (від 10.12.2015 № 889-VIII); Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (від 07.06.2001 № 2493-III); Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» (від 26.01.1993 № 2939-XII); Закон України «Про запобігання корупції» (від 14.10.2014 № 1700-VIII); Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» (від 17.03.2011 № 3166-VI) [9–14].

Одне з основних місць у системі економічної безпеки займає механізм забезпечення економічної безпеки, внутрішня її структура, котра формується різними важелями, методами, видами та інструментами. Сили та засоби, які використовують зазвичай можна поділити на декілька груп, таких як: організаційні, фінансові, технічні, кадрові, правові, інформаційні та інтелектуальні, застосування яких дає можливість вирішити завдання по забезпеченню економічної безпеки [15].

На рис. 2 було зображення авторське бачення механізму забезпечення економічної безпеки.

Бандурка О.М., Духов В.Є., Петров К.Я., Черняков І.М.

- Окреслюють поняття «економічна безпека держави» як «здатність її економічної системи протистояти негативному впливу об'єктивних та суб'єктивних чинників для досягнення макроекономічних цілей розвитку на рівні постіндустріальних» держав

Степаненко А., Герасимов М., Андрійчук В.Г.

- Переконані, що основною характеристикою економічної безпеки є «економічна незалежність, а під поняттям «економічна безпека» варто розуміти такий стан економіки, що забезпечує її зовнішню незалежність і внутрішню стабільність»

Жаліло Я.

- Переконали, що поняття "економічна безпека" варто трактувати як "складну багатофакторну категорія, що характеризує здатність національної економіки до розширеного відтворення з метою задоволення на визначеному рівні потреб і власного населення, і держави, протистояння дестабілізуючій дії чинників, що створюють загрозу стійкому збалансованому розвитку країни; забезпечення кредитоспроможності національної економіки у світовій системі господарювання»

Рис. 1. Групування визначень поняття «економічна безпека» за трактуванням різних науковців

Джерело: складено автором на основі [4; 5].

До ключових елементів механізму забезпечення економічної безпеки відносять важелі, методи та інструменти, що являє собою комплекс засобів та прийомів як побічної так і прямої та дії на об'єкти безпеки.

Відповідно до Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року від 11 серпня 2021 року до основних загроз національній безпеці нашої країни, саме у економічній сфері, віднесено [17]: високий ступінь проникнення імпорту на національний ринок та витіснення з нього вітчизняний товаровиробників; високий

рівень корупції; високий ступінь залежності вітчизняної економіки від імпорту; – незахищеність прав власності; – застарілі основні засоби в головних видах економічної діяльності.

В умовах сьогодення на питаннях економічної безпеки зосереджена увага в Декларації про державний суверенітет України та Постанові Верховної Ради України «Про проголошення незалежності України» [18; 19].

Ключові джерела із питань врегулювання нормативно-правової бази економічної безпеки зображено на рис. 3.

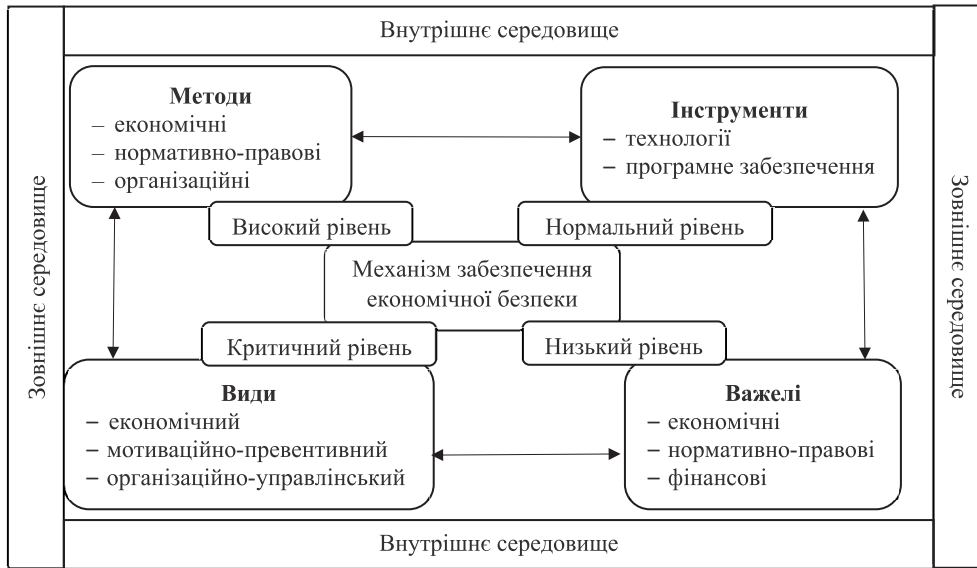

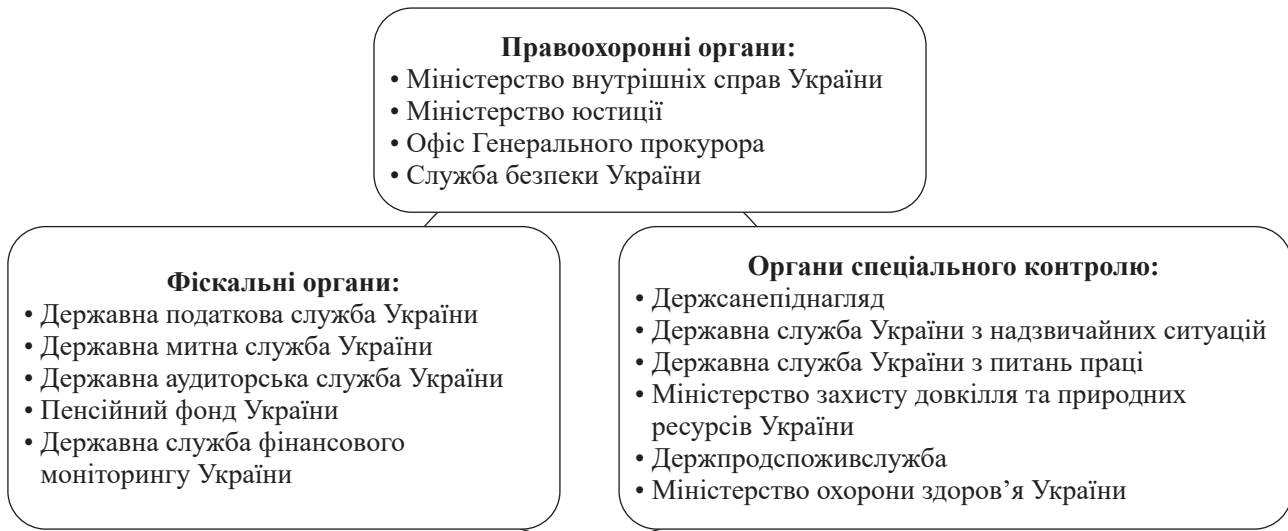
Рис. 2. Механізм забезпечення економічної безпеки держави

Джерело: сформовано автором на основі [16]

Рис. 3. Ключові джерела із питань врегулювання нормативно-правової бази економічної безпеки

Джерело: сформовано автором на основі [20]

Рис. 4. Апарат управління економічною безпекою держави

Джерело: розроблено автором

Головними суб'єктами забезпечення економічної безпеки країни, котрі в рамках своїх повноважень здійснюють захист інтересів особистості, суспільства та країни в цілому є: Президент України; Верховна Рада України; Рада національної безпеки і оборони України; Кабінет Міністрів України; Національний банк України; Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади; Місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування [6].

Варто звернути увагу, що політика держави у сфері гарантування безпеки здійснюється органами державної влади, а також органами місцевого самоврядування на базі Стратегії національної безпеки України, а також інших концептуально важливих документів, котрі формує Рада національної безпеки і оборони України, окреслює головні напрями державної політики в галузі забезпечення безпеки [21].

Правове забезпечення національної економічної безпеки варто окреслювати через діяльність державного апарату та населення в цілому, націлену на захист національних економічних інтересів та цінностей (рис. 4).

Високий рівень ефективності регуляторних засад державної політики у контексті забезпечення економічної безпеки окреслюється такими факторами:

- функціональність та результативність нормативно-правового та законодавчого регулювання;
- дієвість та ефективність розпорядчих документів, котрі деталізують норми та ключові положення законів, підзаконних актів, інструкцій, указів та постанов;
- доступність, чітке визначення та сталість законодавчого регулювання для суб'єктів

законодавчої та виконавчої влади, а також для суб'єктів підприємництва.

В умовах сьогодення виконання державно-управлінських рішень, використання методів державного управління економічною безпекою реалізується шляхом застосування різних форм державного управління, котрі в даній сфері набувають особливого змісту, тому що мають відношення до гарантування економічної безпеки не лише державі, а й вітчизняній економіці.

Правове регулювання забезпечення економічної безпеки як виду державної діяльності має окреслюватися такими характеристиками:

- формування вітчизняних економічних інтересів, які характеризують зміст права в контексті їх захисту щодо постійного розвитку країни;
- викриття загроз, що формуються в результаті неправомірної поведінки суб'єктів суспільних відносин;
- створення правовідносин між суб'єктами, котрі врегульовуються законом;
- забезпечення нормативно регламентованої діяльності органів державної влади, які мають право реалізовувати повноваження з метою забезпечення безпеки.

Об'єктивно потрібним є посилення адміністративного та правового регулювання господарської діяльності з боку держави, прийняття та запровадження належних законодавчих актів. Діяльність країни щодо забезпечення економічної безпеки має вмещувати систему правових заходів, таких як:

- заходи стосовно проведення загальної координації економічного розвитку;
- заходи стосовно гарантування стійкого та сталого виробничого розвитку та його ефективності;

– заходи стосовно формування належних умов задля розвитку конкуренції.

Таким чином правове регулювання як один із засобів гарантування економічної безпеки має містити в своїй основі ґрунтовний економічний аналіз, брати до уваги тенденції основних економічних показників, швидко реагувати на будь-які зміни, які відбуваються в економіці. В іншому випадку правове регулювання із засобу гарантування економічної безпеки може стати негативним чинником, який формує додаткові ризики та проблеми в економічній сфері.

Висновки. Як результат проведеного дослідження нами було виявлено тісний зв'язок між національною безпекою України та її стратегічним структурним елементом – економічною безпекою. Діюче нормативно-правове забезпечення економічної безпеки країни та підприємств є сформоване в базовому форматі, але воно є недостатньо ціленаправленим, наповненим та майже на всіх етапах нормотворче реагування на зміни ринкової кон'юнктури є із затримками чи невідповідним, правове регулювання повинне відповідати окресленій державою економічній політиці. Водночас найскладнішим в даному випадку є питання стосовно меж втручання країни в регулювання економіки, оскільки варто уникнути пагубного

впливу країни на економічні процеси, досягти аргументованого поєднання державного управління та регулювання з автономією підприємств та притаманної їм саморегуляції. Отож, варто відкорегувати чинні нормативно-правові акти задля перекриття наявних недоліків та врегулювання наявних документів зі стратегічними напрямками економічного розвитку країни, які повинні бути окреслені на державному рівні до 2030 року. Водночас формування раціональної, надійної та ефективної системи правового забезпечення національної економічної безпеки окреслить напрями та особливості розвитку цілої системи економічних змін в державі, гарантуючи позитивні економічні тенденції та зростання добробуту населення. Гарантування захисту економічних інтересів держави є можливим тільки при умові взаємних дій владних структур, підприємств і населення. Основними шляхами раціоналізації та оптимізації даної сфери окреслено поживлення нормотворчої діяльності на усіх рівнях. Відтак, потрібно сформувані Концепцію законодавства у сфері економічної безпеки та Програму заходів з метою гарантування економічної безпеки. Дотримання даних щодо реалізації даних напрямків надасть можливість зміцнити правовий режим економічної безпеки держави та підприємств.

Бібліографічний список

1. Пушак Я.Я., Трушкіна Н.В. Правове забезпечення економічної безпеки держави в умовах індустрії 4.0. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. № 1(1). С. 135–142.
2. Терехов В.Ю. Правоохоронні відносини у сфері економічної безпеки (в контексті роботи бюро економічної безпеки України). *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2022. № 3 (33). С. 29–33.
3. Актуальні виклики та загрози економічній безпеці України в умовах воєнного стану. *Національний інститут стратегічних досліджень*. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-05/executive-1.pdf>
4. Степаненко А., Герасимов М. Оцінка економічної безпеки України та її регіонів. *Регіональна економіка*. 2002. № 2. С. 39–54.
5. Бандурка О.М., Духов В.Є., Петрова К.Я., Чернков І.М. Основи економічної безпеки: підр. Харків : НУВС, 2003. 236 с.
6. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 25.10.2024).
7. Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text> (дата звернення: 12.10.2024).
8. Концепція економічної безпеки України. Інститут економічного прогнозування НАН України. Київ : Логос, 1999. 56 с.
9. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> (дата звернення: 12.10.2024).
10. Закон України «Про державну службу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (дата звернення: 04.10.2024).
11. Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text> (дата звернення: 08.10.2024).
12. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text> (дата звернення: 10.10.2024)
13. Закон України «Про запобігання корупції». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 11.10.2024)

14. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> (дата звернення: 12.10.2024)
15. Хринюк О.С., Корчовна М.Р., система забезпечення економічної безпеки підприємства: основні елементи. *Ефективна економіка*. 2015. № 3. С. 1–12.
16. Коваленко В. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства. *European journal of economics and management*. 2018. № 4(5). С. 75–81.
17. Указ президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року «Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text> (дата звернення: 12.10.2024).
18. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990 р. № 55-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>
19. Про проголошення незалежності України: Постанова Верховної ради України від 04.08.1991 р. № 1427-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text>
20. Губський Б. В. Економічна безпека України: методологія виміру, стан та стратегія забезпечення. Київ: ДП «Укрархбудінформ», 2001. 122 с.

References

1. Pushak Ya., Trusgkina N. (2022) Pravove rehulyuvannya ekonomichnoyi bezpeky derzhavy v umovakh promyslovosti [Legal regulation of economic security of the state in the conditions of industry 4.0]. *Digitaleconomy and economics security*, vol. 1(1), pp. 135–142.
2. Terekhov V. (2022). Pravookhoronni vidnosyny u sferi ekonomichnoyi bezpeky (v konteksti roboty Byuro ekonomichnoyi bezpeky Ukrayiny) [Law enforcement relations in the field of economic security (in the context of the work of the Bureau of Economic Security of Ukraine)]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernads'koho. Seriya: iurydychni nauky*. vol. 33(72), pp. 29–33.
3. Actual challenges and threats to the economic security of Ukraine in the conditions of martial law. *Natsional'nyy instytut stratehichnykh doslidzhen'* [National Institute of Strategic Studies]. Available at: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-05/executive-1.pdf>
4. Stepanenko A., Gerasumov M. (2002). Otsinka ekonomichnoyi bezpeky Ukrayiny ta yiyi rehioniv [Assessment of economic security of Ukraine and its regions]. *Regional economy*, vol. 2, pp. 39–54.
5. Bandurka O. M., Dukhov V. Ie., Petrova K. Ia., Chernkov I. M. (2003) *Osnovy ekonomichnoi bezpeky: pidruchnyk* [Basics of economic security: a textbook]. Kharkiv: NUVS. (in Ukrainian)
6. Konstitutsiya Ukrayiny vid 28.06.1996 r. [Constitution of Ukraine dated June 28, 1996]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (accessed October 25, 2024).
7. *Metodychnykh rekomendatsiy shchodo rozrakhunku rivnya ekonomichnoyi bezpeky Ukrayiny: nakaz Ministerstva ekonomiky rozvytku i torhivli Ukrayiny vid 29.10.2013 r. № 1277* [Methodological recommendations for calculating the level of economic security of Ukraine: order of the Ministry of Economy, Development and Trade of Ukraine dated 10/29/2013. No. 1277]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text> (accessed October 12, 2024).
8. Concept of economic security of Ukraine (1999). *Instytut ekonomichnoho prohnozuvannya NAN Ukrayiny* [Institute of Economic Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine]. Kyiv: Logos. (in Ukrainian)
9. Pro zapobihannya ta protydyu lehalizatsiyi (vidmyvannyu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shlyakhom, finansuvannyu teroryzmu ta finansuvannyu rozpovsyudzhennya zbroyi masovoho znyshchennya: Zakon Ukrayiny vid 06.12.2019 r. № 361-IX [On the prevention and countermeasures against the legalization (laundering) of proceeds of crime, the financing of terrorism, and the financing of the spread of mass destruction: Law of Ukraine dated December 6, 2019 No. 361-IX]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> (accessed October 12, 2024).
10. Pro derzhavnu sluzhbu: Zakon Ukrayiny vid 10.12.2015 r. № 889-VIII [On civil service: Law of Ukraine dated 10.12.2015 No. 889-VIII] Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (accessed October 4, 2024)
11. Pro sluzhbu v orhanakh mistsevoho samovryaduvannya: Zakon Ukrayiny vid 07.06.2001 r. № 2493-III [On service in local self-government bodies: Law of Ukraine dated June 7, 2001 No. 2493-III]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text> (accessed October 8, 2024).
12. Pro osnovni zasady zdiysnennya derzhavnogo finansovoho kontrolyu v Ukrayini: Zakon Ukrayiny vid 26.01.2003 r. № 2939-XII [On the main measures of state financial control in Ukraine: Law of Ukraine dated January 26, 2003 No. 2939-XII] Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text> (accessed October 10, 2024).
13. Pro zapobihannya koruptsiyi: Zakon Ukrayiny vid 14.10.2014 r. № 1700-VII [On prevention of corruption: Law of Ukraine dated 14.10.2014 No. 1700-VII]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (accessed October 11, 2024).
14. Pro tsentral'ni orhany vykonavchoyi vlady: Zakon Ukrayiny vid 17.03.2011 r. № 3166-VI [On central bodies of executive power: Law of Ukraine dated March 17, 2011 No. 3166-VI]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> (accessed October 12, 2024)

15. Hrynyuk O., Korchovna M. (2015) Systema zabezpechennya ekonomichnoyi bezpeky pidpryyemstva: osnovni elementy [The system of ensuring the economic security of the enterprise: the main elements]. *Efficient economy*, vol. 3, pp. 1–12.
16. Kovalenko V. (2018). Mekhanizm zabezpechennya ekonomichnoyi bezpeky pidpryyemstva [The mechanism for ensuring the economic security of the enterprise]. *European journal of economics and management*, vol. 4(5), pp. 75–81.
17. Pro rishennya Rady natsional'noyi bezpeky i oborony Ukrayiny vid 11 serpnia 2021 roku "Pro Stratehiyu ekonomichnoyi bezpeky Ukrayiny na period do 2025 roku": Ukaz prezydenta Ukrayiny vid 11.08.2021 r. № 347/2021 [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated September 11, 2021 "On the Economic Security Strategy of Ukraine for the period until 2025": Decree of the President of Ukraine dated August 11, 2021 No. 347/2021]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text> (accessed October 12, 2024)
18. Deklaratsiya pro derzhavnyy suverenitet Ukrayiny vid 16.07.1990 r. [Declaration on State Sovereignty of Ukraine dated July 16, 1990] № 55-XII. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>
19. Pro proholoshennya nezalezhnosti Ukrayiny: Postanova Verkhovnoyi Rady Ukrayins'koyi RSR vid 24.08.1991 r. № 1427-XII [On the declaration of Ukraine's independence: Resolution of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR dated August 24, 1991 No. 1427-XII]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text>
20. Hubs'kyy B. (2001) Ekonomichna bezpeka Ukrayiny: metodolohiya vymiryuvannya, stan i stratehiya zabezpechennya [Economic security of Ukraine: measurement methodology, state and strategy of provision]. Kyiv: SE "Ukrakhbudinform". (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 31.10.2024

Svitlana Voitsekhivska

PhD,

Assistant Professor, Department of Finance,

National University of life and Environmental Sciences of Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6704-409X>

ORGANIZATIONAL AND LEGAL PRINCIPLES OF ECONOMIC SECURITY OF UKRAINE

In the context of aggravation of exogenous and endogenous confrontations, the issue of forming a system of internal economic security, which is a kind of guarantor of protecting economic interests and the economic system of the country as a whole from the action of real and potentially possible threats, is becoming increasingly relevant. Modern processes taking place in the domestic and world economy create the basis for the formation and implementation of an effective policy by the state in order to guarantee the optimal level of economic security. Dual integration processes that affect the level of defense capability and competitiveness of the country are of even greater importance in the formation of effective ways, means and methods of ensuring national economic security. **The object** of the study is a complex of organizational, legal and legislative acts that ensure the process of forming and implementing the economic security of Ukraine. **The purpose** of this study is to expand and deepen scientific knowledge and developments based on the achievements of Ukrainian lawyers, analysis of domestic legislation and regulatory and legal practice in order to form an effective system of organizational and legal foundations of domestic economic security. To achieve this goal, general scientific **methods** were used, such as: the method of scientific generalization; synthesis and analysis; forecasting and scientific extrapolation. **Results.** The article outlines the essence of the concept of "economic security" based on an analysis of approaches to the interpretation of this concept by both domestic and foreign scientists. The role of legal instruments in the process of ensuring national economic security is investigated, the main aspects of legal regulation are analyzed and the theoretical principles of the functioning of the mechanism for ensuring economic security as a structural element of the country's national security are determined, its internal structure is outlined, depicted through a set of means, methods, types and levers. The current state of development of organizational and legal principles for regulating national economic security is investigated. The main regulatory legal acts on ensuring economic security as the basis for the future sustainable and promising development of the country and enterprises are systematized. The need to strengthen both legal and administrative regulation of economic security by state bodies is established, through the formation and adoption of the necessary legislative acts, and measures to improve the regulatory and legal support of the outlined area are argued. **The scientific novelty** lies in the presentation of the apparatus for managing the country's economic security, which, in the author's opinion, should be formed from law enforcement, fiscal and special control bodies. **The practical significance** lies in the systematization of the existing legislative, regulatory and organizational – legal foundations of the country's economic security, which will allow identifying existing problems and forming directions for future prospects in this area.

Keywords: economic security, the mechanism for ensuring economic security, organizational and legal principles of economic security, the system of economic security, the apparatus of economic security.